

Pri ulnjaku.

I.

Odslej ne bodem več sameval,
Ne bom o dolgem času tožil.
Veselo pesmi bodem krožil,
Ko pri ulnjaku bom sedeval.

Čebele, stáivate satove
In lonček k lončku pritaknite!
Nato po med mi izletite
In ž njim napolnite panjove.

A jaz bom vrsto k vrsti stavil
In misli v vrste bom izlival,
In z mislimi srce odkrival,
Da bom otožno je ozdravil.

II.

Kako, čebelice, vam dobro dene,
Če vas ogreva toplo solnce maja!
Na pašo v svet za rojem roj odhaja,
Za dom nabirat kapljice medene.

Kot vé, tako se misli nam vrstijo,
Če jasno nam življenja solnce sije,
Če strasti hude v srcu mirno spijo.

Ko pripodijo kope se meglene,
In veter završi po cvetju gaja:
Nobena več na cvetju ne ostaja,
Domov hitite vse za tihe stene.

Kadár pa strastij v srcu boj se bíje,
Vesele misli vse nam ubežijo,
V srce pa žalost grenka se zarije.

III.

Razlega pesem se k ulnjaku,
Ljubkó po mehkiem plava zraku,
Vesela pesem prepelice,
V zelenem žitu skrite tice.

A ni ta pevka prepelica,
Glasí le mlada se plevica;
Ki že ob ranem solnčnem svitu
Ljubkó prepeva v mladem žitu.

Le poj, le poj, plevica mlada!
Skrbij še ne poznaš in jada:
Ko té v bridkosti boš spoznala,
Slovó tedaj boš petju dala.

IV.

Ž jedjó so stregli in pijačo,
S potico slastno in pogačo,
Da vsi smo bili volje
Vesele in najboljše:

In nihče njega ni pozabil,
Ki nas prijazno je povabil,
In ne njegove žene
In hčerke zaročene.

Da vsak je hotel govoriti
Vsak menil duhovit je biti,
Po misli in besedi,
V začetku in na sredi.

Premišljam danes trezne glave
Dobičke včerajšnje zabave
In govorov pomene
In njihove namene:

Besed se mnogo je razdrlo:
Hvalilo pa je vsako grlo
Zares izbornó vino
In štajersko starino.

A glej, kako mi pamet kaže,
In zjutraj upam, da ne laže:
„Tam plitvi so duhovi
Kjer polni so sodovi!“

V.

Vesel pri vas, čebelice, počivam,
Naslajam se ob vašem šumu;
Čudeč se vstrajnemu pogumu
Nazaj pogum ubegli sam dobivam.

Oblaki so vam krili solnce zlato,
Zaprli so vas v tesne panje,
Kot v zimi prikovali nanje,
Zaprli pridne bire cvetno trato.

In danes? V jasnem svitu solnce plava,
Ljubko je cvetje zadehtelo,
In ve hitite spet na delo,
Pri delu vnovič vam srce vzigrava.

Zato nesreča mene več ne bo strašila;
Če se nebo mi bo zmračilo,
Tem lepše se mi bo zjasnilo,
In jasni dan — dovolj mi bo plačila!

VI.

Srce nam pravi, da je res,
Razum pa večkrat to zanika.
Kdo med pravdo sezi vmes,
In kdo zasedi stol sodnika?

Razumne vōdi le razum
In ta naj bo na sodnem stoli!
Brezmiseln v srcu je pogum,
Srce brez smotra rado voli.

Zato razpor je v duši mnog,
Razpor med srcem ino glavo.
In marsikdo trpi ubog,
Ker srcu dá razsodno pravo.

F. S. Finžgar.

Fra Angelico.

(Spisal profesor *dr. Anton Medved.*)

(Dalje.)

Brat Ivan je bil čisto preprost v besedi in v dejanju. Po obedu je hodil s sobraty na vrt v razvedrilo, na kratek pogovor. Nekega dne mu je podal tovariš Evlogij belo ruto, rekoč: „Pa še tukaj nekaj naslikaj.“ Angelico je šel po čopič in barve, pripel ruto na zid ter v kratkem času naslikal „Beg v Egipet“. Sobratje, ki so bili priča hitremu slikanju, so strmeli nad Ivanovo umetnostjo. V nekaterih urah je ustvaril delo, ki je vzor preprostosti, a vendar povsem umetno. Sosebno postava Jožefova je ravno zaradi svoje preprostosti občudovanja vredna. Ta slika je bila leta 1508. prodana za tisoč zlatov za zbirko preslavnih Medicejev v Florenciji. Začetkom tega stoletja so jo ugrabili Francozi; ko so leta 1815. sklenili dunajsko premirje, je hotela dati francoska vlada visoko odškodnino mesto te slike, a Florencija je za-

vrgla vsak denar, da bi le zopet to preprosto sliko dobila v svoje palače. Posrečilo se ji je to; sedaj se slika nahaja v zbirki Galleria antica e moderna.

Znamenita je slika brata Ivana „Jezus je prinesel očakom v predpeklju odrešenje“. Jezus je prišel do predpekla; takoj se odtrgajo vrata, hudi duh jih še hoče pritisniti ter Odrešeniku vstop zabraniti, a poderejo se in sicer ravno nanj; pod vrati leži, zdrobljena je njegova moč. V čudovitem sijaju stopa v predpekel Izveličar, zastavo ima s seboj, znamenje zmage nad peklom. Kakšno veselje vlada med očaki! „Mir vam bodi!“ Kako jih je prešinil ta že tisoč, tisoč let zaželeni in pričakovani pozdrav! Sedaj so se dopolnile besede, ki stojé pod sliko: „Redemisti nos Deus in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo“ (odrešil si

„Ubožica“, vzdihnila je Ida in zopet poljubila umazana ličeca svoje ljubljenske.

„Pa vendar, Idka, kje si bila, da ni bilo ne duha ne sluha po tebi?“ vprašala jo je mati.

„Lina, vprašaj rajši, kje je danes kosila naša Idka?“ pripomnil je oče.

„Sem prav pozabila, res. Pojdimo v sobo, da se razpraviš! V tem času skuham kavo; ječmen je že pečen.“

Pri ulnjaku.

VII.

Kako je pohitel med svet
Iz gnezda ta tič izpeljan,
Kjer vedno ga grelo je matere krilo!
Nikoli še moker, nikoli gladán,
Nikoli še v boju razgret,
Nikoli preganjan, nikoli kljuvan,
A ljubljén obilo.

Ko prva ga ploha dobila,
Ujeda ga prva lovila
In grabila ga za perje,
Ko prvič je spal brez večerje:
Kako je tedaj obupaval,

Življenje spoznaval,
In bridko je tožil,
Ko pesmi je krožil!
A letos? — Ta tič je krepák,
Med tiči je čil veselják.
Kaj mar mu za par je peres,
Če s kom se spopade zares!
Zažvižga na hruški glasno:
„Šaj perje se drugo dobó.“
Če moker je ves in polit,
Pa solnca počaka in gre se sušit,
Potem pa zažvižga, zapoje,
Kot drago mu — vedno po svoje. —

Tak tiček nedavno jaz sam sem še bil,
Ko sem se med svetom živeti učil.
Tedaj sem pač jokál in tožil,
Če vame kdo lok je izprožil.
Sedaj se pa svetu le smejem
In skrit pri ulnjaku se grejem.

VIII.

Le vleci ga! Kako si močna!
Še ti pomagaj sestri, ročna!
Tako! — Pod kapom naj sanjari!
Domà iták samo lenari.

Kdor brani vsakega se dela,
Pa tudi ne zasluži jela;
Čemu bi jedni se potili,
A s potom drugi se mastili?

Ljudje pa tega ne storijo,
Ker dela menda se bojijo:
Kdo štel potem bi silne vsote,
Če vrgli bi pod kap vse trote!

F. S. Finžgar.

duševnega delovanja, npravne stanovitnosti in značajnosti, in če ne povzdignemo svojega duha in duha svojega naroda k višji in plemenitejši delavnosti, nego jo vidimo pri so-

sedih, ne bomo le nikdar dosegli častnega mesta v vrsti narodov, ampak ne bomo niti ohranili svojega naravnega obstanka.“¹⁾

¹⁾ Listopada meseca 1864.

Pri ulnjaku.

IX. Ljudska sodba.

„Kako je moder in kako je resen“,
Presoja važno mene star očaj;
„Ohol je le, ohol in pa prevzeten“,
Prereka sodbo mu bogat veljak.

„Prenaglo in prehitro se mi suče“,
Ženica stara z bradico majè;
„Počasen je tako, da Bog pomagaj“,
Njej jezno odgovarja mlad fantè.

„Vesel, preživ je v družbi, prezgovoren“,
Modruje sivolasi mi župan;
A mladi svet po svoje zopet sodi,
„Da človek strašno pust je in zaspan.“

„Nobeden z lepa temu ni po godu“,
Jezički drobni pikro sikajo;
„Celó z berači govori prijazno“,
Njih sodbo drugi spet zanikajo.

„Ta človek menda samo vodo pije“,
Oštir z drobižem jezno požvenklja;
„Pijanec bo, če ni že, ta nesrečnež“,
Sosedí botra tiho šepeta.

Tako! Sedaj pa veste ljudsko sodbo,
Verujte, ako drago, kaj mi mar!
Jaz vem, da ljudstvo to ne bo sodilo,
Sodnik bo moj samo sveta vladar.

X. Prvič in drugič.

Ko prvi maja dih je vel,
In zadnji zvonček odcvetel,
Cvetelo pa je drevje belo,
Vabilo nase je čebelo,
Tedaj sem tebe prvič gledal,
Ko pri ulnjaku sem posedal.

Na prsih mehkih mladi cvet,
Na licih cvetje mladih let,
In tvoje ustnice rudeče
Drhte so od sladke sreče:
Ob desni tvoji mož je hodil,
Za roke te je rahlo vodil.

Ko solnce žgalo je zemljo,
Da mrlo cvetje je lepo,
Da trava v rebri je gorela,
Po vodi pivka hrepenela,
Tedaj sem tebe drugič gledal,
Ko pri ulnjaku sem posedal.

Obrazek tvoj — kako je bled!
Solzá na licih berem sled.
In blede ustnice zaprte
Odmev so duše ti potrte:
Srce ubogo bridko toži
Po mrtvi sreči — mrtvem moží.

F. S. Finžgar.